

ODAMIZ HAKKINDA

Zile Ticaret ve Sanayi Odasının 1910 senesinde teşekkül ettiği, 1923 yılında nasıl kurulduğu kesin olarak bilinmemektedir. Bir ara Amasya Tecim ve Endüstri Odası Zile Mümessilliği olarak çalışmış ise de, kesin tarihi bilinmemektedir¹.

Ahmet İhsan, Samsun-Sivas Demiryolu 141-215 km’de Zile İstasyonunun İşletmeye Küşadı Hatırası isimli 1928 tarihli albümünde Zile’nin başlıca ihracat rakamlarını “Zile Ticaret ve Sanayi Kuyudatına müsteniden” diye vermekte olup. Odanın o tarihte Zile’de faaliyet gösterdiği görülmektedir².

TOBB Ekim 1964 tarihli Orta Anadolu Bölgesi Servis Komisyon Raporları Toplantı Tutanağı cildinde “Nüfus ve İstihdam Durumu İle İlgili Son Gelişmeler ve Bu Gelişmelerin Bölgeye Tesirleri İle Birlik Nüfus ve İstihdam Faaliyetleri Raporunda” Zile Ticaret ve Sanayi Odası için:

“Zile’de 1924 yılında Amasya Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı olarak kurulan Ajanlık, 1948 yılına kadar Zile’de faaliyet göstermiş ve aynı yılda bu Ajanlık, Ticaret ve Sanayi Odası olarak meslek hizmeti görmeye başlamıştır.” denmektedir. Aynı Raporda, Amasya Ticaret ve Sanayi Odası için ise 1926 yılında kurulduğu belirtilmektedir³.

Zile Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Kamil Özkaleli’nin 31.12.1987 tarihli raporunda Odanın Cumhuriyet’le birlikte 1923 yılında kurulduğu belirtilmektedir.

Amasya Ticaret ve Sanayi Odasının internet sitesinde, Odalarının 1926 yılında kurulduğu belirtilmekte olup Zile ile ilgili bir bilgi verilmemektedir⁴.

Rapordaki bilgiler kendi içinde çelişkili olup, bu Raporun belgeye değil beyana dayalı olarak yazıldığı düşünülmektedir. 1926 yılında kurulduğu belirtilen Amasya Ticaret ve Sanayi Odasına 1924 tarihinde bağlı olması söz konusu olamaz. Ayrıca TOBB Odalar Borsalar Rehberinde Zile Ticaret ve Sanayi Odasının kuruluşu 1923, Tokat 1924, Amasya 1923 olarak gösterilmekte⁵ olup bunlarında beyana dayalı olduğu düşünülmektedir.

Zile Ticaret ve Sanayi Odası arşivinde bulunan ve “Mart 1340” tarihi ile eski yazı Türkçe ile başlayan ve yeni Türk Alfabesi ile yazılı 1930 yılına kadar olan karar defterine göre: Odanın bu tarihlerde Zile’de açık olduğu anlaşılmaktadır.

22 Nisan 1925 tarih ve 655 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları Kanunu ve bu Kanuna göre çıkarılan tüzük hükümleri gereği Zile Ticaret Sanayi Odasının bu karar defterini tuttuğu düşünülmektedir.

Bu defterde yer alan 21.12.1929 ve 31.01.1930 tarihli Oda kararında belirtildiği üzere: Vilayetten gönderilen İktisat Vekâletinin yazılarında, Odalar Kanununun 2. maddesindeki yetkiye dayanılarak Zile Ticaret Odasının ilga edilerek Amasya’ya bağlandığı tefhim edilmiştir.

Oda İdare Heyeti, bu kararlarında Zile’nin iktisadi durumu açıklayarak Odanın kapatılmasının bir daha gözden geçirilmesi istenmiş ise de, bunun dikkate alınmadığı ve Odanın 1930 tarihinde Amasya Ticaret ve Sanayi Odasına bağlandığı, 1948 yılına kadar bu Odaya Zile Ajanlığı olarak bağlı kaldığı anlaşılmaktadır.

¹ Semra-Yusuf Meral, S: 52, 1983

² Ahmet İhsan, Republique Turque, Chemins de Fer Ports de L’etat, Ligne Samsoun-Sivas, Souvenir, De La, Remise a l’Exploitation de la Station Zile, Sayfa: 93, Aout 1928 (Samsun-Sivas Demiryolu 141-215 km’de Zile İstasyonunun İşletmeye Küşadı Hatırası, Mart 1928)

³ B, Orta Anadolu Bölgesi Servis Raporları Komisyon Raporları Toplantı Tutanağı Cildi, Nüfus ve İstihdam Durumu İle İlgili Son Gelişmeler ve Bu Gelişmelerin Bölgeye Tesirleri İle Birlik Nüfus ve İstihdam Faaliyetleri Raporu, Sayfa 14 ve 48, Ekim 1964

⁴ <http://www.amasyatso.org.tr/tr/amasya-tso/tarihce.html>

⁵ TOBB, Odalar ve Borsalar Rehberi 2002

Amasya Ticaret ve Sanayi Odası yetkilileri ile Nisan 2015 tarihinde yaptığımız görüşmede, 1948 yılı öncesi defter ve evrakları üzerinde, Zile ile ilgili inceleme yapılması talep edilmiş ise de; arşivlerinde 1948 yılı öncesine ait defter ve evrakların olmadığı ifade edilmiştir.

Amasya Ticaret ve Sanayi Odasının 1947 tarihli idare heyeti karar Zile üyeleri hakkında defterinde birkaç tane kararlar bulunmaktadır. 30.06.1947 tarih 1 sayılı kararında “Zile Ajanlığı” olarak bahsedilmektedir.

Zile Ticaret ve Sanayi Odası arşivinde bulunan İdare Heyeti (Yönetim Kurulu) karar defterindeki 16.06.1948 tarih 1 sayılı kararından, Zile Ajanlığının 1 Ocak 1948 tarihinde açıldığı ve yeni teşkilatlandığı anlaşılmaktadır. 5.01.1949 tarihli Meclis kararı ve meclis defterinin tasdikinde “Oda” olarak geçtiği anlaşılmıştır.

Turhal ve Artova, Adliye Vekâletinin 18.05.1059 tarihli yazısı ile Zile Ticaret ve Sanayi Odasına bağlanmıştır. Buralarda belediyeler tarafından tutulan sicil defterleri 1960 yılında Zile Ticaret ve Sanayi Odasına devredilmiştir. Turhal 1966 yılı sonunda Zile’den ayrılmıştır. Artova’dan ayrılan Yeşilyurt’un 1987, Sulusaray’ın da 1990 yılında ilçe olmasıyla bu ilçeler de Zile’ye bağlanmıştır.

Oda 1948 tarihinden günümüze kadar faaliyetini sürdürmektedir.

Oda, Dabakhane Caminin yanındaki iki katlı binada hizmet vermekte iken, alt katının Şekerbank’a verilmesi üzerine; 1963 yılından itibaren bir süre İstasyon Caddesine bakan Hal Binası Kasaplar Üstü denem yerde, Esnaf Kefalet Kooperatifinin yerine taşınmıştır.

1966 yılında bu binada Öğretmenler Derneğinin durduğu, Belediyeye ait yer satın alınarak bir kısmı Tüccarlar Kulübü, bir kısmı da Oda hizmet binası olarak kullanılmıştır. Oda hizmet alanı dışındaki 110 ve 113 nolu yerler zaman içinde kiraya verilmiş, Bağkur ve Organize Sanayi Bölgesi İrtibat Bürosu olarak kullanılmıştır.

1997 yılında İstasyon Caddesi üzerindeki yer Naci Giray’dan satın alınarak 5.000.000.000 lira bedelle ihaleye çıkarılmıştır. 1999 yılı sonu itibariyle dört katlı yapılan bu yeni hizmet binasına taşınmıştır. Zile Ticaret Borsası’nın kurulmasıyla bir katında Borsa faaliyetini sürdürmüş ve Borsa hizmet binası yapılması üzerine taşınmıştır.

Bu bina halen Odanın mülkiyeti olmakla birlikte, Zile Ticaret ve Sanayi Odası Ali Kadı Kadı Mahallesi Adnan Menderes Caddesi üzerinde bulunan tarihi ve tescilli bir konağı restore ettirerek, 2019 yılında bu konağa taşınmıştır.

Zile TSO, hizmet binası olarak halen “Giray Han Konağı”nda faaliyet göstermektedir.

*Bu bilgi ve belgeleri derleyen, arşiv çevirileri için uğraşan, kurum/kuruluşlarla bizzat görüşmeler yürüten ve bu bilgileri toplayarak bir kitap haline dönüştüren emekli baş müfettiş, Zileli Araştırmacı yazar **Bekir Altındal**’a teşekkürü bir borç biliriz.*